
Ж
В

»BYSTŘINY« SVAZEK DRUHÝ.

VYTISKL K. BENÍŠKO V PLZNI.

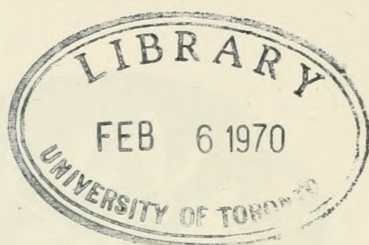
JIŘÍ WOLKER

HOST DO DOMU

1 9 2 1

NAKLADATEL K. BENÍŠKO V PLZNI

LIBRARY
FEB 6 1970
UNIVERSITY OF TORONTO

C H L A P E C.

P O K O R A.

Stanu se menším a ještě menším,
až budu nejmenším na celém světě.

Po ránu, na louce, v létě
po kvítku vztáhnu se nejmenším.
Zašeptám, až se obejmu s ním:
„Chlapečku bosý,
nebe dlaň o tebe opřelo si
kapičkou rosy,
aby nespadlo."

Ž E B R Á C I.

Pán Bůh jedenkráte přišel ke mně
jak žebrák s mošnou a holí.
Spal asi na seně,
vonělo z něho jak z červnových polí,
na prahu stanul a prosil.

Tenkráte měl jsem
mnoho zlých věcí, které dech úží:
černé šaty, límec, knihy vázané v kůži
a že jsem byl syt,
tak vážně jsem přemýšlel,
zda lépe je zemřít, či žít.

Nic jsem mu nedal, — neměl jsem rukou.
Jen jsem se styděl,
když jsem jeho oči viděl
modré od západu k východu.

Pán Bůh odešel.
Dveře zůstaly otevřené.

Ty jednou mě vytáhly bez límce a knih
na cestu daly mi mošnu a chlapecký smích,
mnoho smutků a urážek do uzlíčku
a stříbrnou vzpomínku na matičku.

Teď chodím městem a Pána Boha hledám,
vím, že tu chodí s mošnou a holí,
vím, že se jednou s ním shledám,
ale už mě to nezabolí,
protože nemám žádných zlých věcí.
Vezme mě s sebou. Stoupnem si na nároží
s čepicí v rukou, slunce nad hlavou.

„O lásku prosíme, lidé boží, —
— Otevřte srdce!“

S V A T O D U Š N Í   S V Á T K Y.

Všichni chlapci domů odjeli,
jen já jsem zůstal v cizím městě.
Na svatodušní svátky
srdci se vždycky chce k mamince zpátky,
aby ona dobrá a rozmilá
je růžovou konvičkou zalila
jak za oknem kvítka.

Dva dny jsou chlapci doma už,
to budu ještě dlouho sám.
V noci jak okno se celému světu otvírám
a domlouvám: „Srdce, přece se vzmuž
a seznam se s kamením!"

Dny za sebou jedou a jedou,
zlaté a vybavené vagony první třídy
svátečního vlaku.
Chlapec v poli myslel, že převezou za kytku máku,
nebo za slzu, nebo za úsměv,
ale ony přejely, nevzaly,
neřekly nic,
za sebou nechaly
jen svět spoutaný okovy černých kolejnic.

K A M N A.

Myslím, že v poledne každý den
by mohl být květnově tichý a slavný,
kdyby všechny plotny u kamen
mohly být jako louky na jaře.
Maminky-sluníčka
v kuchyních by se nad nimi točily a smály,
žehnaly by je zlatýma rukama
a ony, — jako ta země pod náma
v odplatu za to by daly
růst na sobě chlebům a koláčům,
tak jako květinám polním,
co rostou z lásky a tepla.
V poledne by je maminky otrhaly,
na stůl postavily čerstvé a vonící:
„Vezměte z našich rukou, moji nejmilejší,
kytici!"

POŠTOVNÍ SCHRÁNKA.

Poštovní schránka na rohu ulice,
to není nějaká lecjaká věc.
Kvete modře,
lidé si jí váží velice,
svěřují se jí docela,
psaníčka do ní házejí se dvou stran,
s jedné smutná a s druhé veselá.

Psaníčka jsou bílá jako pel
a čekají na vlaky, lodě a člověka,
aby jak čmelák a vítr je do dálek rozesel,
— tam, kde jsou srdce,
blizny červené
schované v růžovém okvětí.

Když na ně psaní doletí,
narostou na nich plody
sladké nebo trpké.

Ž N É.

Slunce je veliký básník
a napsalo krásnou báseň
zlatým perem
na naši zem.

Muži bez kabátů,
ženy s červenými šátky,
děcka na mámině sukni
přes celý den
jen
čtou a čtou a čtou.

Na kopečku nad polem
také já chci říkat tu báseň,
volat,
aby stařečci v dědině až na práh vyšli
a slyšeli, co slunce napsalo,
ale slova jsou tak veliká,
že neprojdou mými ústy,
a jen cítím, že jsem:
klas v řadě,
písmeno,
výkřičník!

Ž Á K.

V lese se učit
to znamená ďábelskou trpělivost.
Les má pichlavý chvost
a šimrá jím pod nosem, do uší, do očí.
Žáku,
kniha ti ve stínu nadává hlupáku,
— zabij ji!
Skoč
na výsluní!
Slunce se směje, až nebe duní.
Zavolá na tě bronzovým hlasem:
Hochu,
všechno už umíš, co potřeba na dvacet let!
Pohoď mi svět
do náruče,
do srdce jej zabal,
ať se nepotluče!

K SVÁTKU MÉ MILÉ.

Den jako jesle tichý je
na svátek panny Marie.
A já nejsem Josef ani Bůh otec
a přece vás, milá, mám rád.
Jdu vám až večer gratulovat,
protože večer je světnička s andělem
a chlév s narozeným dítětem.
Dělníci už se z práce vrátili,
na nebe první hvězda vyletí.
Nesu vám: básničku, kvítko a objetí,
lásku ve třech osobách.

H Á J.

Až jednou se ožením,
budu mít dvanáct synů,
dvanáct synů jako dvanáct břízí.
Má žena v nich jako bílá kaplička v zeleném háji zmizí
a já budu před ní klekátkem mechem obrostlým.
Vnučky-družičky budou na mě klekat,
modlit se čistýma očima
a až se zšeří
Pán Bůh bude chodit k nám na večeři.

H O J !

Dva lesní rohy zazpívaly na prahu černého pokoje,
bílý chrt běžel okolo rudého srdce.
Hoj!
Nevím, půjdu-li na lov, či půjdu-li do boje,
vím jen, že musím si s sebou vzít náboje,
bláznivé náboje a divokou ručnici,
oči a srdce,
všechny staré obrázky strhati se stěny,
nechat tam jenom Pannu Marii
a říci:
Panenko, možná, že dnes tě zabiji,
prsa ti probodnu bílou lilijí,
možná, že sám se vrátím smutný a zraněný,
prosím tě, tenkrát, Rodičko boží,
sestup se stěny
a potěš chlapce,
který poslechl lesní rohy, chrty a srdce.

V Z D Á L E N Á M I L Á.

Včera byly u mne na návštěvě
všechny hvězdy,
— měsíc sedl si do velké lenošky —
ale když jsem se jich mezi řečí ptal,
zda kdo mou milou někde uhlídal,
tak všichni vstali
a šli ji hledat.

Odešli asi do velmi vzdáleného kraje,
protože dnes jich ani vidět není.
Prší mi do světnice a veliká tma je,
v šeru od všech věcí beru rozloučení:
housle, knihovno, stolku,
pán Bůh je dlužen mi radostnou, červenou holku,
daleko kdesi ji schovává.
Hvězdy a měsíc jsou tuze už staří,
myslím, že se jim nepodaří
dojít až tam . . .

Musím jít sám.

O K N O.

Okno je skleněná loď
připoutaná k břehům mé světnice.
Mladý námořník nepotřebuje sedmimílové střevíce.
Vsedne a odjede;
každou chvílí
urazí očima dychtivýma deset tisíc mílí
nad mořem
po nebi krásném a širokém.

Bílá oblaka,
bílé skály,
Afriku i Australii jsme zcestovali,
s černochy se pobratřili,
Indiány navštívili.
Našli jsme i nové světa díly,
ze všech světa dílů nejmladší,
to vše ale nestačí,
abychom se zastavili.

Svět je kulatý.
Po mnoha dobrodružstvích rád vrátíš se zase
do nízké světničky, která zavírá se
nad starými známými věcmi.
U rozviklaného stolu mezi dvěma vysychajícími kalamáři
nejlépe uplatníš povídku s polární září.
Vše bude tiché a šťastné, — ty sám nejvíce.
Oči své položíš doprostřed světnice:
dáreček z cesty —
— album světa.

UKŘIZOVANÉ SRDCE.

UKŘIŽOVANÉ SRDCE.

Srdce ukřižované na dřevěném kříži
předvčírem zemřelo.
I sňali je a do země vložili,
slzami zalili
a srdce vzklíčilo
dnes ráno.

Červený květ
chodí po zemi a po nebi,
Pánaboha velebí
v nevěstincích a kasárnách,
v předměstských domcích a továrnách
a říká celému světu:

Jsem láska a kvetu
ranou otevřenou,
aby všichni nevěřící
železným životem rozbití
mohli v ni prsty vložiti.

POKOJÍK V HOTELU.

Pokojík za šest korun,
číslo dvacetpět,
s vyhlídkou do dvora, umyvadlem a postelí,
na rozklížené židli sedí
a hledí
jako ta stará panna,
co mnoho viděla, nemilovala a nebyla milována.
Kdo na noc přijde už odpoledne,
na postel sedne, ruce dá do klína
a usedavě vzpomíná,
kdo by tak moh',
kdo by tak moh' z toho cizího města
přijít a zadarmo usmát se na něho,
říc něco dobrého, jasného, teplého,
aby i nejsmutnější věci v tom pokoji viděly,
že přec není všechno tak, jako si myslely.

R E K R U T I.

S Bohem hoši a děti,
my už dnes rukujem',
my chlapci dvacetiletí,
tohoto smutného rána,
kdy celé nebe jsou kasárna,
s rozbitými okny, zídkou studenou,
šedivě a černě omalovanou.

My už nemáme hlav na ramenou,
už máme na nich jen kufříčky,
černé kufříčky — černé rakvičky,
na nich naše jména v bílém lemování
a v nich jsme my sami pochováni,
v sepiatých rukou srdce držíme,
už o tobě ničeho nevíme,
živote krásných skleněných věcí,
lásko s maminčinýma rukama.

Děvčátka smutná, nechoďte za námi,
to není pohřeb, my se zas vrátíme
jednou večer se všemi hvězdami.
My mrtví vojáci
přijdem' k vám touto ulicí,
přineseme vám ze svých ran kytici,
kytici červenou, dar, co na prsou krvácí.
Do rukou nás vezměte, do bílých postelí,
abyste, milé, věděly,
kde se naše tiché tělo
pro rty vaše ranou otevřelo,
abyste mohly hluboko do něho
té noci svatební.

Dříve než se rozední,
počneme pod vaším srdcem radostné pachole,
nový život.

D L Á Ž D Ě N Í.

Dláždění, kamenná organisace,
dalo se na pochod ulicí,
ohromilo střechy prapory tisíci
s ušlapanými lidskými tvářemi.

Vystěhovalo se mezi lesy a pole,
s hřiby a chrpami sedí při jednom stole,
dlaždička každá roste a roste
jako každé semeno
poctivé a prosté,
které lidmi klečícími
ze srdce bylo do země vloženo.

V městě zatím
zvony se rozzvonily, až se zvonice rozsypaly,
zvony jako ptáci z klece na nebesa odlétaly,
domy ruce zvedly, vzdaly se a spadly,
tramwaye na náměstích jak utržené máky zvadly,
kabarety se rozbrečely a kavárny shořely,
bída vstoupila na nebesa a Kč zůstaly v popeli,
nezůstal kámen na kameni,
— vše bylo opřeno o dláždění.

Jen ruce dlaždičů
pod svou vlastní prací pochované
zvolna se z prsti vztýčily.
Lán stotisíc rukou.
Klasy.
Obilí.

ZE SOBOTY NA NEDĚLI.

V noci ze soboty na neděli
náměstí se rozveselí.
Ztroskotaní opilci
domů se vracejí sami a sami,
rozmlouvají s lucernami
o týdenní robotě.
Zpívají tvrdé písničky
o štěstí a lásce
a jejich písnička kamenná
rozbíjí okna skleněná.

V den výplaty
peníze má i kdo není bohatý.
Měsíc je jako panna bílý,
opilí se životem neopili,
oni jej zapili rumem a slivovicí
jako chorobu žaludeční,
nebo lásku podvedenou.

V noci ze soboty na neděli
ztroskotaní lidé velmi zesmutněli.
Dnes vidí všechno trojitě,
což je pranic nepotěší,
neboť je všechno třikrát těžší.

Proto v ten čas v smutných tmách
zjevuje se jim Pánbůh ve třech osobách,
ve jménu Otce říká jim: Synu!
ve jménu Syna říká jim: Bratře!
a ve jménu Ducha svatého tiše je pohladí po čele
řka: Ještě dnes ráno bude neděle.

V Ě Z E Ň.

(Jaromíru Berákovi.)

Na kříži ze čtyř cihlových stěn
den bílý byl mřížemi v boku proboden,
krev a voda
vyšly z rány,
krev a voda
tekou po nebi sedm dní.
Toto je vězení
s tisíci nemocnými lidmi,
s desíti věřícími lidmi
a mým kamarádem, kterého zavřeli v tento svět,
protože má dvacet let.

Samovazba.
Ticho je tu,
šalebno je tu,
úzko je tu.
Myšlenky se stále potácivě vracejí
jako ranění vojáci z bitvy do polního lazaretu,
ten lazaret je přepadená světnička doma
a maminka s lomícíma rukama je rána na vlastním těle.
Maminky vždy věří v Syna a Spasitele,
ale bolesti jsou nejtěžší, když se musejí rozdat.

Slunce,
přijď sem s paprsky všemi!
Tento vězeň je sám jako semeno v zemi.

N Á V R A T.

Lucerny na mostě
jektají skleněnými zuby,
plešatí starci
se v barech u vína chlubí,
kolik holek si koupili,
kolik životů zabili —
této noci —
černá řeka teče,
odnáší utopené květiny,
člověk je na světě jediný,
mlha, mráz a vichřice
dnes nepovídají,
kde je ona ulice,
která by vedla k ráji,
nebo k domovu.

Ale ty, moje milá,
jsi v daleku rozsvítila
bílé okno černého činžáku.
Myslím si na tebe,
že spíš ve světle.
Nad postýlkou bezpečný sen
je jako baldachýn rozvěšen.
Nezdá se ti o mně,
který jdu nocí,
zdá se ti o mně,
kterého uvidíš zítra ráno.
Jak je to krásné probodnout špendlíčkem
dírku do nebe!

Ale dnešní den
je už mi souzeno, abych byl nešťasten.
Myslím-li na ty
jimž v mlhavém bloudění zjevil se svatý,
musím si vzpomnět i oněch,
kteří jej nespatřili,
protože očima večeři zaplatili.

Z A M I L O V A N Ý.

Chudý přišel k vám,
byl jsem to já sám.
Slečno, co mi dáte z bohatství svého,
červenými rty a bílými prsy uzamčeného?

Na ulici je bláto
a v srdci hlad,
člověk musí mít někoho rád,
člověk je sám;
ztratil se mezi lidmi.

Stojím, stojím,
slova si nevystojím,
které bych, ženo, ti položil do dlaně
prostě a oddaně
tak, jako maminka klade na stůl
talíře k večeři.
Chudý si s bohatým nevěří.

Taková krásná byla,
dívala se a neviděla.
Hrozně zlaté oči měla,
jako dvě zlatnické výkladní skříně
křičící
na žebráckou a loupežnickou ulici.

NEMOCNÁ MILÁ.

To není nemocný pokojík,
to je smutný rybník
a já jsem utonulá
na dně jeho dřevěném.
Postelí mě zatížili jako těžkým kamenem,
abych snad k oknu nevyplula,
kde nebe se dotýká hladiny skleněné.

Milý si možná vzpomene
a snad mè navštíví v této hlubině.
Na židli sedne, klobouk složí na klíně,
řekne, že venku je pěkné počasí.
A já nemám, co bych mu dala,
protože jsem se rozstonala
a mé tělo je průsvitné
jako prázdná sklenice.

Ze všeho na světě lásky chtěla jsem nejvíce.
Ale dnes srdcem svým
ani jediného hladového nenasytím.
Odpusť mi, můj milý, hříchy moje!

B Á S N Í K U, O D E J D I!

Básníku, odejdi!
Zahoď vše — jen s rýčem se vrať
a přeryj ten lán od hřbitova k obzoru!
Z večera zasej tu lásku a pokoru,
aby se urodilo ráno zlaté a zářící,
jemuž by scházeli básníci,
protože všichni lidé
by dovedli plakat a zpívat.

HOST DO DOMU.

Tvé vlastní srdce to bylo, co řeklo ti: Lazare vstaň!
a já s tebou vyšel jsem z kamenné světnice.
Zaradovali jsme se oba velice,
když jsme našli nové a dovedné ruce na svém těle,
zemi jsme do nich uchopili převesele
a země byla těžká jako práce modrookých havířů
a země byla slavná jako rodinná kamna při večeři.

Na kamenném chodníku
poznáš svátek nejlépe.
I my jsme jej poznali a proto půjdeme
na pouť k svatému světu.
Však my už cestu docela dobře najdeme,
vždyť ne hvězda jediná,
ale hvězd tisíce
dobře nás povedou na všechny strany od bílého měsíce,
protože se na všech stranách narodila
pacholátka.

Na konci dědiny
rostou tiché květiny,
ale tu v předměstí
roste jen bída a neštěstí.
Pod obrazem umučené rodiny
petrolejová lampa věčně svítí.
S hladovými se chceme nasytiti —
zde je naše první zastavení.

Do prázdných talířků oči své k noclehu položíme,
z krve a ze sazí básničku vystavíme,
básničku jako velikonoční svíci,
bílou, svítící, potěšující,
o cestě k ráji.

Lidé
lidem
dvéře
otvírají.

Host do domu —
— a ještě někdo.

P O U T N Í C I I.

Já nejsem cesta, — já jsem hvězda bílá,
na svět ruku svou jsem položila,
na černý kabát pentli přišpendlila
jako v neděli.
A ti, kdo mě viděli
zprvu se báli,
pak se ale stali králi
a řekli si: „Pojďme,
narodil se Mesiáš!"

Po světě je pěkně vedu.
Svět je jenom chodník nebem,
nebe zas je velké pole,
květy nahoře i dole,
— řekl bys, že konce nemá.

V srdci dary, v rukou srpy,
v očích anděly a chrpy,
na žně jdeme do Betléma.

S M R T.

Smrt jsou jenom bílá boží muka
na rozcestí, v poli.
Dlouhá cesta utrmácí,
nohy bolí,
oči jako smutní ptáci
na trávník se posadí,
ruce zemi pohladí.

Pro člověka
je zem jako postel měkká.
Usneš. — Nebe vyzvání
klekání,
kraj je bílý jako z mléka,
srdce pije, hlava leží,
oblaka jdou bez otěží,
nebe táhnou za sebou.

Potom
nad tebou a křižovatkou
velké světlo rozsvítí se.

Divem stichneš jako pěna.
A v tom světle políbí se
muž a žena.

To už ani ve snu není,
to je spíše probuzení.

N O Č N Í   D E Š Ť.

Někdy v noci dešť je nenadálý,
zatřese bezútěšně ulicí
zrovna když by tři poutníci
městem rádi chodili a pod spícími okny si povídali
o lilii polní, nebo o nějaké nádheře na této zemi,
— ale tak schovají se do dveří prvního domu
a jsou rádi tomu,
že jim srdce nenamokne.
Když tak stojí,
musí si vykládat samé smutné věci,
protože déšť je drží v kleci
s šedivými dráty,
ale jeden poutník
a možná, že všichni
si myslí:
Tento dům
je třeba svatý jako evangelium
a za těmito dveřmi může bydlet archanděl Gabriel.
Kdyby nám tak otevřel
a pozval nás k sobě, než pršet přestane,
do světnice teplé jako království boží,
to bychom se poměli
my přesmutní křesťané
mezi oknem, stolem a postelí!
Jeden
a možná že všichni
tomu už věří,

protože předlouho stojí u zamčených dveří
a říkají do deště věci smutné a smutnější,
aby, — až se dveře otevrou, —
radost byla ještě větší.

NA SVATÉHO MIKULÁŠE.

Dnes je svatého Mikuláše,
a já jedu domů rychlovlakem,
očima ukrajuji si ze země jako z mléčné kaše
posypané cukrem a skořicí,
zapomínám na noviny, tramway a ulici
v šedivém kupé
s lidmi, kteří odjíždějí nebo přijíždějí
vlastnímu srdci.
Svatý večer
proměnil náš vlak v punčošku za oknem.
Pane Mikuláši, přijdi také sem,
navštívit tyto neklidné děti na jejich pouti.
Ony chtějí zem svými cestami obejmouti
a nebe svými úmysly.
Pověz jim slova víry a potěchy,
vlož laskavě červená jablka a zlaté ořechy
do tohoto vlaku Praha—Bohumín
a do vlaků celého světa.

K O L E D Y.

Na náměstí vyhrávají koledy
tři přesmutné trumpety:
mlha, bláto, sníh.

A na konci města
vede do chaloupky cesta.
Třebas právě nový člověk po ní na svět přišel
a rozhazuje bílý křik na nahé stěny,
že už je tu
malý, živý, narozený
maminčinou bolestí požehnaný.
Že se narodil z rány
tak na něj dýchají, tak jej zahřívají
z jedné strany krev
a Pán Bůh z druhé strany.

Svatý Štěpáne,
smutný den přinesl jsi ve džbáně,
promáčené boty děrami pláčí,
ale to jsou přec nejvděčnější posluchači
poselství radostného,
chlebíčka na černé míse přineseného,
protože jsou nejblíže trumpet tvých přesmutných
jako je: mlha, bláto a sníh.

V Ě C I.

Miluji věci, mlčenlivé soudruhy,
protože všichni nakládají s nimi
jako by nežily,
a ony zatím žijí a dívají se na nás
jak věrní psi pohledy soustředěnými
a trpí,
že žádný člověk k nim nepromluví.
Ostýchají se první dát do řeči,
mlčí, čekají, mlčí
a přeci
tolik by chtěly trochu si porozprávět!

Proto miluji věci
a také miluji celý svět.

HŘBITOV.

Na našem hřbitově
na tom s rozpuklou zídkou a zapadlou márnicí,
s cestičkou zarostlou, tichou a vonící
nikdy si na smrt nepomyslím.
Mrtvých už není tu;
napsali znamení do stromů, do květů,
že žijí.
Jsou tu jen aleje akátů,
dvě lavičky pro milence
a děti, co na hrobech hrají si
na mámu a na tátu.

Když nebe je dobré,
tak chodí tu andělé bílí
obvázat hroby, které se ještě nezajizvily,
promluvit se třemi, čtyřmi stařenkami v černých šatech,
s největšími broučky v této zahradě.
Do očí se jim posadí,
— to nejsou slzy —
to jsou oni, — andělé, já je znám,
vždycky mě pohladí,
když tu někdy chodívám tuze sám
a říkají:
Na této zemi není smrti, —
jsou jenom staří a mladí.

D N E Š E K.

Dnešek je jistě nesmírný zázrak,
dotkl se vám mého srdce z nenadání
jak veliká bolest, jak veliká láska –
a hned nastalo slavné zmrtvýchvstání,
mnoho věcí stoupalo na nebe,
každá čisťounká jako sedmikráska,
a moje oči ten zázrak viděly,
ale musely zůstati dole
zrovna jako ti apoštolé,
co potom se rozešli po světě do dáli
a každému radostně říkali,
že Pánbůh se jim zjevil jako člověk.

O B S A H.

CHLAPEC.

UKŘIZOVANÉ SRDCE.

HOST DO DOMU.

